

S I N T E Z A

obiecțiilor și propunerilor/recomandărilor
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (nr. unic 710/MF/BNM/2020)

Conținutul articolelor/punctelor din proiectul prezentat spre avizare și coordonare	Participanții la avizare (expertizare)/consultare publică	Nr. obiecției/propunerii/recomandării	Conținutul obiecției/propunerii/recomandării	Argumentarea autorului proiectului
AVIZARE PRIMARĂ				
Obiecții și propuneri de ordin general				
	Ministerul Economiei și Infrastructurii	1	Conform art.13 din Legea nr.235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, precum și art.25 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, Nota informativă la proiect necesită a fi completată cu Analiza impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, care va reprezenta argumentarea, în baza evaluării costurilor și beneficiilor, necesității aprobării actului normativ și analiza de impact al acesteia asupra activității de întreprinzător.	Nu se acceptă. Conform art. 1 din Legea nr.235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, Legea dată nu se aplică domeniului financiar bancar și nebancar. Respectiv, proiectele de acte normative din sectorul financiar bancar și nebancar nu se supun analizei impactului de reglementare asupra activității de întreprinzător.
Obiecții și propuneri la articolele/punctele din proiect				
Art.I. Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei (Republicată: Monitorul Oficial al R.Moldova, 2015, nr.297-300, art.544) se modifică după cum urmează: 1. La articolul 4, alineatul (2), textul “promovează și menține un sistem financiar bazat pe principiile pieței” se substituie prin textul “urmărește asigurarea stabilității și viabilității sistemului bancar”; 2. La articolul 11: la alineatul (4), cuvintele ”conform procedurii stabilite de Legea contenciosului administrativ și” se exclud; se introduce alineatul (5 ⁴) cu următorul conținut:	Ministerul Justiției	1	La art.I - în sursa republicării se va indica denumirea deplină a Monitorului Oficial al Republicii Moldova, fără abrevieri; obiecție valabilă și pentru celelalte articole din proiect;	Se acceptă. S-au operat modificările de rigoare.
		2	- la pct. 1 cuvântul „textul” se va substitui cu cuvântul „cuvintele”, or, la substituirea unor cuvinte și cifre, cuvintele și semne de punctuație, cifre și semne de punctuație se folosește cuvântul „textul” iar în celelalte cazuri, pentru formularea dispozițiilor de modificare, se utilizează termenii „cuvântul”/„cuvintele”, după caz „cifra”/„cifrele” (obiecție valabilă și pentru restul amendamentelor).	Se acceptă. S-au operat modificările de rigoare.
		3	- în pct. 2, atenționăm că prin modificarea propusă la art. 11 alin. (4) s-ar stabili că actele BNM sînt supuse controlului de legalitate în instanțele de contencios administrativ doar conform cerințelor Legii nr. 548/1995, fapt ce nu corespunde reglementărilor normative privind principiile contenciosului administrativ. Astfel, în scopul expunerii juste a normei vizate, se recomandă doar excluderea cuvintelor „de Legea contenciosului administrativ”;	Nu se acceptă. Alte legi pertinente (de ex., Codul administrativ, Codul de procedură civilă) vor rămîne a fi aplicabile, în virtutea celei de-a doua propoziții din alin. (4): „(4) Dispozițiile altor legi pot fi aplicate în cazurile privind contestarea actelor Băncii Naționale doar în măsura în care nu contravin normelor stabilite de prezenta lege.”

<p>„(5⁴) Prin derogare de la prevederile art. 65 alin. (3) din Codul administrativ, repunerea în termenul de depunere a cererii prealabile la Banca Națională și în termenul de înaintare a acțiunii în contencios administrativ cu privire la actele Băncii Naționale sau nesoluționarea în termenul legal a unei cereri de către aceasta poate fi solicitată în termen de 3 luni de la expirarea termenului omis. Termenul de 3 luni prevăzut în acest alineat reprezintă termen de decădere.”</p> <p>la alineatul (6), textul “instanța de judecată în a cărei rază teritorială își are sediul Banca Națională” se substituie prin textul “Curtea de Apel Chișinău”.</p> <p>se completează cu alineatele (10) – (11) cu următorul cuprins:</p> <p>„(10) În acțiunile cu privire la actele administrative ale Băncii Naționale a Moldovei, instanța de judecată, ca bază a propriei aprecieri, utilizează evaluările calitative și cantitative complexe ale situațiilor de fapt, realizate de Banca Națională a Moldovei, cu excepția cazurilor în care instanța de judecată constată o eroare manifestă de natură să conducă la o soluție diametral opusă soluției prevăzute în actul contestat.</p> <p>(11) La aprecierea existenței unei erori manifeste conform alin.(10), instanța de judecată va analiza dacă elementele de probă invocate de către Banca Națională sunt exacte din punct de vedere material, fiabile și coerente cu privire la aspectele de importanță substanțială, dacă elementele de probă conțin toate informațiile de importanță substanțială, care ar trebui să fie luate în considerare</p>	4	<p>- la propunerea de completare a art. 11 cu alin. (5⁴) cuvintele „se introduce” necesită a fi substituite cu cuvintele „se completează cu”, iar cuvântul „conținut” se va substitui cu cuvântul „cuprins”, or, cuvintele „se introduce” nu sunt caracteristice limbajului normativ; obiecție valabilă pe tot parcursul textului proiectului;</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>S-au operat modificările de rigoare.</p>
	5	<p>- privitor la completarea art. 11 cu alin. (5⁴), menționăm că, în temeiul art. 65 alin. (3) din Codul administrativ, după 6 luni de la expirarea termenului omis repunerea în termen nu mai poate fi solicitată, iar acțiunea omisă nu mai poate fi recuperată, cu excepția cazului când acest lucru nu a fost posibil până la expirarea termenului de un an ca urmare a forței majore. Drept urmare, nu este clară derogarea propusă de la norma enunțată, prin micșorarea termenului cu 3 luni de la expirarea termenului omis. Mai mult, conform art. 210 alin. (1) și art. 237 alin. (1) din Codul contravențional prevederile art. 65 alin. (1)–(3) și (5) se aplică corespunzător și pentru decizia cu privire la cererea de repunere în termen, precum și pentru repunerea în termenul de apel și în termenul de prezentare a motivării apelului;</p>	<p>Comentariu</p> <p>Potrivit prevederilor propuse în alin. (5⁴), repunerea în termenul omis de depunere a cererii prealabile la Banca Națională și în termenul de înaintare a acțiunii în contencios administrativ cu privire la actele Băncii Naționale sau nesoluționarea în termenul legal a unei cereri de către aceasta poate fi solicitată doar în interiorul termenului de 3 luni de la expirarea acestui termen omis. Termenul de 3 luni reprezintă termen de decădere. În același context, prevederile art. 65 (3) din Codul administrativ, cu privire la aplicarea termenului de un an în cazul circumstanțelor de forță majoră nu vor fi aplicabile. Această prevedere oferă mai multă previzibilitate și certitudine cu privire la efectele actelor emise în domeniile de competență a BNM.</p>
	6	<p>- propunerea de atribuire a soluționării acțiunilor în contencios administrativ privind actele BNM în primă instanță de competența Curții de Apel Chișinău, analogic hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii, ale Consiliului Superior al Procurorilor, prin modificarea corespunzătoare a art. 11 alin. (6) din Legea nr. 548/1995 și art. 191 alin. (3) din Codul administrativ la art. III din proiect, se consideră neargumentată și neîntemeiată din motivul că organele menționate fac parte din cadrul autorităților judecătorești, potrivit dispozițiilor constituționale, stabilite la Capitolul IX din Constituție. Mai mult, art. 11 din Legea nr. 548/1995 prevede actele care sunt emise de BNM și caracterul acestora. Înaintarea acțiunii în contencios administrativ (art. 189 din Codul administrativ) constă în revendicarea încălcării unui drept al persoanei prin activitatea administrativă (în sensul art. 5</p>	<p>Comentariu</p> <p>Proiectul de lege prevede restabilirea competenței Curții de Apel ca instanță de fond de contencios administrativ, în cazurile care vizează activitatea administrativă a Băncii Naționale. Propunerea este justificată de necesitatea asigurării celerității judecării acțiunilor de contencios administrativ privind actele Băncii Naționale sau privind nesoluționarea de către aceasta în termen legal a unei cereri, precum și de complexitatea subiectelor din domeniile de competență ale BNM, care reclamă cunoștințe specializate și o abordare</p>

<p>pentru a evalua o situație complexă și dacă ele sunt de natură să susțină concluziile deduse pe baza lor, dacă regulile de procedură au fost respectate și dacă dreptul discreționar a fost exercitat cu bună-credință în limitele legal stabilite și cu respectarea scopului pentru care a fost atribuit.”.</p> <p>3. La articolul 35:</p> <p>la alineatul (1), după textul “persoane,” se introduc cuvintele “intenționat și”, iar după cuvântul “penal” se introduce textul “, inclusiv în acțiunile în regres față de aceștia, ”,</p> <p>alineatul (3) se completează la final cu textul “, cu consimțământul Parlamentului, emis cu votul majorității deputaților prezenți”.</p>			<p>din Codul administrativ) a unei autorități publice. Prin urmare, nu toate actele emise de BNM vor putea fi contestate prin acțiune în contenciosul administrativ, doar unele din ele, grație definiției de „activitate administrativă” expusă la art. 5 din Codul administrativ;</p>	<p>multifațetată în procesul de examinare a acestor cazuri.</p> <p>În aceeași ordine de idei, exemplificăm Legea nr.312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României (a se vedea art.57 alin.(3) și (4)), care prevede că hotărârile Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României se contestă la Curtea de Apel București.</p>
<p>3. La articolul 35:</p> <p>la alineatul (1), după textul “persoane,” se introduc cuvintele “intenționat și”, iar după cuvântul “penal” se introduce textul “, inclusiv în acțiunile în regres față de aceștia, ”,</p> <p>alineatul (3) se completează la final cu textul “, cu consimțământul Parlamentului, emis cu votul majorității deputaților prezenți”.</p>		7	<p>- vis-a-vis de completarea art. 11 cu alineatele (10) și (11) urmează a se revizui termenul „eroarea manifestă”, deoarece, în pofida argumentării autorilor în nota informativă că jurisprudența și doctrina pertinentă reliefează acest termen, în cadrul normativ național relevant nu se operează cu astfel de noțiuni, din care motiv se propune substituirea termenului „eroarea manifestă” cu termenul „eroare evidentă”;</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Termenul de „eroare manifestă” a fost substituit cu „eroare evidentă”.</p>
		8	<p>- la pct. 3, prin care se propune modificarea art. 35, în alin. (1) inițial urmează a se menționa completarea după cuvântul „penal”, fiind urmată de cea propusă după cuvântul „persoane”.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>S-au operat modificările de rigoare.</p> <p>Adițional, în vederea uniformizării dispozițiilor art.35 cu modificările noi introduse la alin.(1), o modificare în același sens a fost inclusă și la alin.(2¹) al aceluiași articol.</p>
<p>Art.II. Legea nr. 202/2017 privind activitatea băncilor (Monitorul Oficial al R. Moldova, 2017, nr.434-439, art.727) se modifică după cum urmează:</p> <p>1.Articolul 5 se completează cu alineatul (6), cu următorul conținut:</p> <p>“(6) Atribuțiile și funcțiile conferite Băncii Naționale prin prezenta lege urmăresc interesul public de asigurare a stabilității și viabilității sistemului bancar.”.</p>	Ministerul Justiției	9	<p>La art.II, ce vizează modificarea Legii nr. 202/2017:</p> <p>- în pct. 1, completarea cu alin. (6) a art. 5 poartă un caracter declarativ și nu stabilește careva reglementări ale raporturilor ce formează obiectul legii; tot aici, cuvântul „alineatele” se va substitui cu cuvântul „alineatul”;</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Cuvântul „alineatele” s-a substituit cu cuvântul „alineatul.</p> <p>Cu referire la propunerea prevăzută în alin. (6), consenăm că această prevedere consacră obiectivele supravegherii bancare, explicînd că aceasta urmărește interesul public de asigurare a stabilității și viabilității sistemului bancar. Astfel, atribuțiile de supraveghere bancară nu pot fi interpretate în sensul conferirii unor obligații ale supraveghetorului față de persoane particulare; în plus, la evaluarea/examinarea măsurilor și competențelor exercitate de autoritatea de supraveghere, urmează a se ține cont de obiectivul final urmărit prin acestea --</p>

<p>2. La Articolul 144, alineatul 4:</p> <p>la litera c), după cuvîntul “intenție” se introduce cuvintele “și rea-credință”;</p> <p>la litera d), textul “în cazul în care s-a demonstrat că acestea sînt intenționate și ilegale” se substituie prin textul “în conformitate cu articolul 35 din Legea Nr. 548 /XIII din 21.07.1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei.”</p> <p>3. Se introduc articolele 144¹ și 144² cu următorul cuprins:</p>			<p>protecția interesului public – care primează asupra oricăror eventuale interese particulare potențial afectate.</p> <p>O prevedere similară, în ceea ce privește interesul public urmărit de autoritatea de supraveghere bancară, se regăsește, spre exemplu, în Secțiunea 4 (4) din Legea federală cu privire la constituirea autorității de supraveghere financiară (BaFin) din Germania. Potrivit literaturii de specialitate și comentariilor pe marginea acestei norme¹, Secțiunea 4 (4) din legea germană urmărește în mod direct limitarea răspunderii autorității de supraveghere. Această limitare este fundamentată pe așa – numita teorie <i>Schutznormtheorie</i>, potrivit căreia, răspunderea autorității publice nu intervine în cazul în care reclamantul nu se înscrie în rîndul persoanelor, pe care norma legală (pretinsa fi încălcată) urmează a-i proteja în mod specific și explicit, și nici în cazul, în care norma legală respectivă este destinată a proteja interesele publicului larg, și nu cele ale unei persoane particulare.</p>
	10	<p>- la pct. 2 referința la Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei urmează să fie expusă, fiind cont de prevederile art. 42 alin. (5) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, astfel încît la indicarea datei de adoptare a actului normativ să se indice numărul de ordine, ca element de identificare, la care să se adauge anul în care a fost adoptat, aprobat sau emis acesta, fiind despărțite de o bară „/”, conform următorului exemplu: „Legea nr. 548/1995”; obiectie valabilă și pentru referințele similare din articolele IV, V și VI din proiect;</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>S-au operat modificările de rigoare.</p>
<p>3. Se introduc articolele 144¹ și 144² cu următorul cuprins:</p>	11	<p>- la pct. 3:</p> <p>- la alin. (3) textul „alin. (1)-(2)” se va substitui cu textul „alin. (1) și (2)”;</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>S-au operat modificările de rigoare.</p> <p>Adițional, la art.II din proiect, pct.4 se substituie cu pct.3.</p>

¹ A se vedea, spre exemplu, Raffaele d’Ambrosio, The ECB and NCA Liability within the Single Supervisory Mechanism, 2015 (incepand cu pag. 25)

<p>„Articolul 144¹. Particularități ale răspunderii pentru prejudiciul cauzat prin actul administrativ ilegal al Băncii Naționale emis în aplicarea prezentei legi sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri de către aceasta cu privire la aplicarea prezentei legi</p>		<p>12</p>	<p>- prevederile alin. (7) din art. 144¹ și alin. (15) din art. 144², propuse spre completare, contravin art. 72 alin. (1) din Constituție, fapt consensat de către Curtea Constituțională la pct. 6 din Hotărârea nr. 9/1999 pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 548-XIII din 21 iulie 1995 „Cu privire la Banca Națională a Moldovei”. În acest context, Curtea a constatat că „în ierarhia actelor normative, legile organice se află pe aceeași treaptă. Ele nu trebuie să conțină reglementări juridice contradictorii. Prin urmare, nici o lege organică, inclusiv Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei, nu poate fi pusă în condiții de superioritate față de alte legi organice adoptate de Parlament.”;</p>	<p>Comentariu.</p> <p>Prevederile propuse prin proiect nu vin să încalce ierarhia actelor normative, dar precizează corelația actelor normative cu aceeași forță juridică, stabilind, implicit, că dispozițiile Legii nr.202/2017 privind activitatea băncilor constituie norme speciale în raport cu dispozițiile Codului Civil și, în caz de contradicție între prevederile acestor două legi organice, va fi aplicabilă Legea nr.202/2017. Această regulă este în corespundere cu principiile consacrate la art.5 alin.(3) și (4) și art.7 alin.(3) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>S-au operat modificările de rigoare.</p>
<p>Articolul 144². Particularități ale determinării mărimii prejudiciului material cauzat foștilor acționari ai băncii prin actele ilegale ale Băncii Naționale privind retragerea licenței băncii și inițierea procesului de lichidare silită a băncii</p>		<p>13</p>	<p>- la art. 144². - la alin. (1) textul „alineatele (1), (2), (3) și (4)” se va substitui cu textul „alin. (1)-(4)”; - la alin. (5) pentru a asigura unitatea terminologică, cuvintele „a Moldovei” se vor exclude; - la alin. (8) cuvintele „în considerație” se vor substitui cu cuvintele „în considerare”; - la alin. (10), textul „potential.nu” se va substitui cu cuvântul „potențial”.</p>		
<p>(1) Persoana care deține calitatea de acționar al băncii la data adoptării actului ilegal al Băncii Naționale privind retragerea licenței și inițierea procesului de lichidare silită a băncii (în continuare – fost acționar) poate cere repararea prejudiciului cauzat prin acest act, în conformitate cu prevederile legale aplicabile, ținând cont de particularitățile prevăzute de alineatele (1), (2), (3) și (4) din art. 144¹, precum și de prezentul articol.</p>					
<p>(5) Prețul acțiunilor se determină potrivit evaluării situației activităților financiare ale băncii efectuate de o societate de audit cu renume internațional, care corespunde criteriilor stabilite de reglementările Băncii Naționale a Moldovei emise în temeiul art.88. Întrunirea acestor criterii este confirmată de Banca Națională. Evaluarea respectivă este dispusă de instanța de judecată pe rolul căreia se află</p>					

<p>cauza cu privire la repararea prejudiciului.</p> <p>(8) Prețul acțiunilor este determinat în baza unei evaluări realiste și prudente, potrivit standardelor și tehnicilor de evaluare acceptate la nivel internațional, cu luarea în considerație a particularităților funcționării băncii (inclusiv cerințele de capital reglementat, care urmează a fi respectate pentru continuarea desfășurării activității bancare).</p> <p>(10) În cazul în care, potrivit raportului de audit, la data determinării, pasivele băncii depășesc activele acesteia, se consideră că banca nu putea opera pe o bază continuă și că acțiunile respective nu prezentau nicio valoare pentru un cumpărător potențial.nu. În cazul în care, potrivit raportului de audit, activele băncii depășesc pasivele acesteia, acest fapt nu reprezintă în mod necesar un indicator suficient al existenței prejudiciului patrimonial.</p> <p>(15) Dispozițiile Codului civil se aplică, în măsura în care nu contravin prevederilor prezentului articol.”.</p>			
<p>Art.IV. Articolul 21 din Codul penal al Republicii Moldova nr.985/2002 (Republicat: Monitorul Oficial al R.Moldova, 2009, nr.72-74, art.195) se completează cu alineatul (21) cu următorul conținut:</p> <p>„21 Persoanele fizice, prevăzute la articolul 35 alin. (1) din Legea nr. 548-XIII din 21.07.1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei sunt pasibile de răspundere penală numai pentru faptele</p>	<p>Ministerul Justiției</p>	<p>14</p>	<p>Comentariu. Termenul de “rea voință” se folosește în Codul Penal doar în câteva articole distincte, și anume art. 64 - echivarea cu rea voință de la achitarea amenzii, art. 67 -- echivarea cu rea-voință de la munca neremunerată, art. 90 – neexecutarea cu rea-voință a obligației de a repara dauna, în contextul condamnării cu suspendarea executării condiționate a pedepsei, art. 201² – echivarea cu rea-voință de la exercitarea obligațiilor părintești, art. 296 – încălcarea cu rea-voință a regulilor de protecție contra incendiilor, art. 297 -</p>

<p>prevăzute de legea penală, săvârșite cu intenție și rea-credință”.</p>				<p>încălcarea cu rea-voință a normelor și regulilor în domeniul protecției civile, art. 335¹ – omisiunea cu rea-voință a contabilizării unei plăți. În același timp, formele vinovăției sunt stabilite la art. 17 și 18 din Codul penal – intenția și imprudența. Prevederea cumulativă a condițiilor de “intenție și rea-voință”, drept condiții a răspunderii persoanelor prevăzute la art. 35 din Legea nr. 548/1995 poate conduce la limitarea neargumentată a răspunderii penale a acestora doar la cazul săvârșirii infracțiunilor enumerate mai sus.</p>
<p>Art.V. Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 (Republicat: Monitorul Oficial al R.Moldova, 2013, nr. 248-251, art.699) se modifică după cum urmează:</p> <p>1. Articolul 90, alin. (3) se completează cu subalin. (10) cu următorul conținut:</p> <p>(10) Persoanele prevăzute la art. 35 alin. (1) din Legea Nr. 548 – XIII cu privire la Banca Națională a Moldovei – în procesele penale inițiate în baza informațiilor furnizate de Banca Națională a Moldovei.”</p> <p>2. Articolul 204 se completează cu alineatul (7) cu următorul conținut:</p> <p>“(7) Nu pot fi puse sub sechestru acțiunile emise de bănci, care nimeresc sub incidența dispozițiilor art. 45 alin. (4), art. 46 alin. (4), art. 52 alin. (1) lit. b) și c), alin. 2), alin. 3), art. 521 din Legea nr. 202 privind activitatea băncilor. În cazurile prevăzute prevăzute în prima propoziție din prezentul alineat, pot fi puse sub sechestru mijloacele bănești rezultante din înstrănarea acestor acțiuni.”</p>	<p>Ministerul Justiției</p>	<p>15</p>	<p>La art. V, completarea propusă la art. 90 alin. (3) semnalăm că Curtea Constituțională s-a expus în privința unui subiect similar prin Hotărârea nr. 22/2020 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 22616 alin. (11) din Codul fiscal, adoptat prin Legea nr. 1163 din 24 aprilie 199753 și Decizia nr. 47/2020 de inadmisibilitate a sesizării nr. 8g/2020 privind excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții din articolul 90 alin. (3) pct. 4) din Codul de procedură penală (persoanele care nu pot fi audiate în calitate de martor în procesul penal [nr. 2]).</p>	<p>Comentariu.</p> <p>Audierea persoanelor prevăzute la art.35 alin.(1) din Legea nr.548/1995 în calitate de martor este nepotrivită din mai multe considerente, în special menționăm faptul că constatărea acestora se face în exercitarea atribuțiilor legale, în baza informațiilor furnizate (rapoartelor, altor date) sau identificate la entitățile aflate sub supravegherea Băncii Naționale, constatările respective sunt reflectate după caz, în acte (rapoarte) de control, după un anumit interval de timp, prin urmare aceștia nici nu se înscriu, <i>stricto sensu</i>, în categoria de martori potrivit legislației procesual – penale. Argumente de o natură similară însoțesc și o propunerea de completare a art.90 alin.(3) CPP, înregistrată în Parlamentul Republicii Moldova (inițiativă legislativă nr.220 din 04 iunie 2020 - http://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Protectedeactlegislative/tabid/61/LegislativId/5076/language/ro-RO/Default.aspx), prin care se intenționează precizarea că auditorii publici nu pot fi audiați în calitate de ”martori”.</p> <p>În aceeași ordine de idei, consemnăm că prevederile legislației procesul – penale</p>

				care detaliază dreptul la apărare al persoanei și instrumentarul aflat la dispoziția acesteia, inclusiv în partea ce vizează solicitările de informații, nu sunt afectate prin prezentul proiect.
	16		Adițional, la art. V trimiterele la actele normative de referință nu sunt indicate conform regulilor tehnicii legislative prevăzute în Legea nr. 100/2017 (observație valabilă și pentru art. VI).	Se acceptă. S-au operat modificările de rigoare.
Art. VI. Articolul 175 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr.225/2003 (Republicat: Monitorul Oficial al R.Moldova, 2018, nr.285-294, art.436): se completează cu alineatele (5) și (6) cu următorul conținut: “(5) Nu pot fi puse sub sechestrul acțiunile emise de bănci care nimeresc sub incidența dispozițiilor art. 45 alin. (4), art. 46 alin. (4), art. 52 alin. (1) lit. b) și c), alin. 2), alin. 3), art. 521 din Legea nr. 202 privind activitatea băncilor. În cazurile prevăzute prevăzute în prima propoziție din prezentul alineat, pot fi puse sub sechestrul mijloacele bănești rezultante din înstrăinarea acestor acțiuni. (6) Instanța nu poate dispune măsuri de asigurare a acțiunii care au drept obiect sau efect interzicerea înstrăinării obligatorii a acțiunilor emise de bănci, care cad sub incidența dispozițiilor art. 45 alin. (4), art. 46 alin. (4), art. 52 alin. (1) lit. b) și c), alin. 2), alin. 3), art. 521 din Legea nr. 202 privind activitatea băncilor.”.	Ministerul Justiției	17	Art. VI și Art. VII Privitor la art. VI, propunerea de completare a art. 175 din Codul de procedură civilă cu alin. (6) la fel semnalăm că, Curtea Constituțională s-a expus la acest subiect prin Hotărârea nr. 31/2013 pentru controlul constituționalității prevederilor articolului 11 alin. (4) din Legea nr. 548-XIII din 21 iulie 1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei și articolelor 21 alin. (3) și 23 alin. (3) din Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 (Sesizarea nr. 26a/2013). Cele menționate supra sunt valabile și pentru propunerea din pct. 2 al art. V și pct. 2 al art. VII din proiect, ce vizează excluderea propoziției a doua din alin. (2) al art. 293 din Legea nr.232/2016, conform căreia „Instanțele, ca bază a propriei aprecieri, utilizează evaluările economice complexe ale situațiilor de fapt, realizate de Banca Națională a Moldovei, în calitate de autoritate de rezoluție”.	Comentariu. Propunerea de completare a art.175 din CPC cu alin.(6) nu vine să limiteze în mod absolut discreția instanței de judecată în aplicarea măsurilor asigurătorii or, pe lângă punerea sechestrului, legislația procesual civilă prevede un șir de alte măsuri asigurătorii (art.175 alin.(1) CPC), lista acestora nefiind exhaustivă (art.175 alin.(2) CPC – ”Judecătorul sau instanța dispune, la cererea participanților la proces, aplicarea și a altor măsuri de asigurare a acțiunii care să corespundă scopurilor specificate la art.174. [...]”). Mai mult, asigurarea acțiunii sub forma dispunerii sechestrului rămâne în continuare posibilă, fiind însă aplicabilă doar asupra mijloacelor bănești rezultante din înstrăinarea acțiunilor bancare vizate. În aceeași ordine de idei, exemplificăm și dispozițiile art.204 alin.(4 ¹) CPP, care prevede, în cazul imposibilității sechestrării anumitor categorii de bunuri, alternativa luării de măsuri asigurătorii pentru sechestrarea contravalorii acestora. Adițional, precizăm că soluția pe care o oferă Hotărârea Curții Constituționale (HCC) nr: 31 din 1 octombrie 2013 a fost revăzută parțial prin HCC nr. 20 din 26 septembrie 2019, fiind recunoscută constituționalitatea unor prevederilor
Art. VII. Legea nr.232/2016 privind redresarea și rezoluția băncilor (Monitorul Oficial al R. Moldova, 2016,				

<p>nr. 343-346, art.707) se modifică după cum urmează:</p> <p>1. La articolul 292, după cuvintele ”pot fi contestate” se completează cu cuvintele ”și sînt supuse controlului de legalitate în instanțele de contencios administrativ”.</p> <p>2. La articolul 293:</p> <p>alineatul (1) va avea următorul cuprins:</p> <p>„Decizia Băncii Naționale a Moldovei de-a lua o măsură sau de a exercita o competență prevăzută de prezenta lege poate fi contestată și supusă controlului de legalitate în instanțele de contencios administrativ în conformitate cu prevederile art.11 și 111 din Legea nr.548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei.”</p> <p>la alineatul (2), propoziția a doua se exclude.</p>			<p>referitoare la imposibilitatea de a suspenda actele Băncii Naționale adoptate cu privire la calitatea acționariatului (art. 214 alin. (8) din Codul administrativ), Curtea reținînd că ”omisiunea Curții de a interveni parțial în soluția pe care o oferă HCC nr. 31 din 1 octombrie 2013 poate conduce la riscul blocării unor reforme sau a perfecționării în domeniul politicilor financiare ale statului” (pct.41), aceasta reconsiderînd și reevaluînd, în cele din urmă, unele raționamente exprimate în Hotărârea sa nr. 31 din 1 octombrie 2013.</p> <p>În ceea ce privește excluderea propoziției a doua de la art.293 alin.(2) Legea 232/2016 – modificarea a fost operată în scopul evitării dublărilor de texte cu art.11 alin.(10) din Legea nr.548/1995 (completeare din același proiect de lege), or la art.293 alin.(1) Legea 232/2016 a fost inserată o trimitere care precizează aplicabilitatea art.11 din Legea nr.548/1995 în acțiunile de contestare a deciziilor Băncii Naționale a Moldovei de-a lua o măsură sau de a exercita o competență prevăzută de Legea 232/2016. Modificarea este în corespundere cu regulile de tehnică legislativă, potrivit cărora ”[...]În cazul în care proiectul actului normativ cuprinde prevederi ce se regăsesc în alte acte normative în vigoare, se face trimitere expresă la actul normativ care le conține.” – art.55 alin.(1) din Legea nr.100/2017”.</p>
<p>Art. VIII. Dispozițiile prezentei legi se aplică și situațiilor în curs de realizare la data intrării în vigoare a prezentei legi, inclusiv în procesele și procedurile intentate pînă la data intrării în vigoare a prezentei legi.</p>	<p>Ministerul Justiției</p>	<p>18</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Pentru asigurarea previzibilității, dispozițiile tranzitorii au fost precizate, fiind expres clarificat faptul că art.V și VI al legii vor avea efect și asupra sechestrelor aplicate, pînă la data intrării în vigoare a prezentei legi, asupra acțiunilor emise de bănci, care cad sub</p>

		ordonanțe), precum și a actelor unor alte autorități în cazurile prevăzute de lege.	incidența dispozițiilor art. 45 alin. (4), art. 46 alin. (4), art. 52 alin. (1) lit. b) și c), alin. 2), alin. 3), alin. 6) și art. 52 ¹ din Legea nr. 202 privind activitatea băncilor, și care sunt menținute la data intrării în vigoare a legii, instanțele de judecată/organele de urmărire penală urmînd să reexamineze și să substituie sau să anuleze măsurile dispuse, în scopul asigurării conformării prevederilor legii. Această precizare este absolut necesară, avînd în vedere interesul public pregnant în asigurarea desfășurării neîmpiedicate și operative a procedurilor de vânzare silită a acțiunilor băncilor, ale căror acționari au încălcat legislația bancară. Măsurile care împiedică derularea acestor proceduri pot compromite stabilitatea și viabilitatea băncii concrete și, eventual, a sectorului bancar.
Ministerul Economiei și Infrastructurii	19	Considerăm judicios revizuirea prevederilor art. VIII prin prisma art.73 alin.(3) din Legea nr.100/2017, care stabilește că, actul normativ produce efecte doar cît este în vigoare și, de regulă, nu poate fi retroactiv sau ultraactiv. Astfel, procesele și procedurile intentate până la data intrării în vigoare a noilor prevederi normative urmează să deruleze sub imperiul prevederilor legale în vigoare la momentul respectiv.	Nu se acceptă. Reieșind din argumentele expuse mai sus la același subiect.

AVIZARE REPETATĂ

Obiecții și propuneri de ordin general			
Ministerul Justiției	1	Proiectul prezintă carențe de tehnică legislativă. Conform uzanțelor normative propozițiile trebuie să aibă un caracter dispoziitiv. Astfel, remarcăm prevederile art. 54 din <i>Legea nr. 100/2017</i> , care stabilește că, textul articolului trebuie să aibă un caracter dispoziitiv, să prezinte norma instituită fără explicații sau justificări. Verbele utilizate în text se vor expune la timpul prezent, forma afirmativă, pentru a se accentua caracterul imperativ al dispoziției respective. Această observație este valabilă cu referire la toate verbele utilizate în textul proiectului.	Se acceptă. Proiectul a fost modificat conform propunerii.

<p>Nota Informativa</p> <p>La fel, modificările propuse la alin. (11) din art. 11 al Legii prenotate stabilesc aspectele care sunt evaluate de instanța de judecată la aprecierea existenței unei erori evidente, și anume “dacă elementele de probă invocate de către Banca Națională sunt exacte din punct de vedere material, fiabile și coerente cu privire la aspectele de importanță substanțială, dacă elementele de probă conțin toate informațiile de importanță substanțială, care ar trebui să fie luate în considerare pentru a evalua o situație complexă și dacă ele sunt de natură să susțină concluziile deduse pe baza lor”.</p>	<p>Banca Națională a Moldovei</p>	2	<p>Adițional, la formularea amendamentelor se va ține cont că, la substituirea unor cuvinte și cifre, cuvinte și semne de punctuație, cifre și semne de punctuație se folosește cuvântul „textul” iar în celelalte cazuri, pentru formularea dispozițiilor de modificare, se utilizează termenii „cuvântul”/„cuvintele”, după caz „cifră”/„cifrele”.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat conform propunerii.</p>
<p>Nota Informativa</p> <p>În acest sens, jurisprudența și doctrina pertinentă reliefează, că eroarea evidentă (<i>manifest error</i>) reprezintă o eroare evidentă și incontestabilă, care afectează esența actului, iar caracterul manifest al erorii este analizat din două perspective - atât caracterul evident, ușor identificabil al omisiunilor, cât și gravitatea acestora, care afectează în substanță evaluările respective. Important, lipsa unei erori evidente nu presupune că instanța de judecată, ca urmare a evaluării elementelor de probă, urmează să ajungă la aceeași concluzie ca și autoritatea emitentă a actului, ci presupune un test obiectiv - dacă, în principiu, elementele de probă sunt capabile să sprijine o concluzie de natura celei care este reflectată în actul respectiv. Ca efect, evaluările complexe și soluțiile desprinse</p>	<p>Banca Națională a Moldovei</p>	3	<p>Compartmentul nr.4 din Nota Informativă - al doilea paragraf (care începe cu “<i>La fel, modificările propuse...</i>”) se va completa pe final cu următorul text – “<i>, stabilind, astfel, standardele aplicabile controlului judecătoresc limitat al actelor administrative ale Băncii Naționale a Moldovei.</i>”;</p>	<p>Se acceptă. Nota a fost completată conform propunerii.</p>
<p>Nota Informativa</p> <p>În acest sens, jurisprudența și doctrina pertinentă reliefează, că eroarea evidentă (<i>manifest error</i>) reprezintă o eroare evidentă și incontestabilă, care afectează esența actului, iar caracterul manifest al erorii este analizat din două perspective - atât caracterul evident, ușor identificabil al omisiunilor, cât și gravitatea acestora, care afectează în substanță evaluările respective. Important, lipsa unei erori evidente nu presupune că instanța de judecată, ca urmare a evaluării elementelor de probă, urmează să ajungă la aceeași concluzie ca și autoritatea emitentă a actului, ci presupune un test obiectiv - dacă, în principiu, elementele de probă sunt capabile să sprijine o concluzie de natura celei care este reflectată în actul respectiv. Ca efect, evaluările complexe și soluțiile desprinse</p>	<p>Banca Națională a Moldovei</p>	4	<p>- la al șaselea paragraf (pag.2) – după textul “<i>În acest sens, jurisprudența și doctrina pertinentă reliefează, că eroarea evidentă (manifest error) reprezintă o eroare evidentă și incontestabilă, care afectează esența actului, iar caracterul manifest al erorii este analizat din două perspective - atât caracterul evident, ușor identificabil al omisiunilor, cât și gravitatea acestora, care afectează în substanță evaluările respective.</i>” se va completa cu următorul enunț: “<i>Proiectul de lege reține aceleași principii/reguli aplicabile identificării unei erori manifeste.</i>”;</p>	<p>Se acceptă. Nota a fost completată conform propunerii.</p>

din acestea trec testul erorii evidente și rezistă în fața instanțelor, chiar și în cazurile în care aceleași elemente de probă ar fi putut conduce la o soluție diferită, la aplicarea altor metode de evaluare sau apreciere.	Nota Informativa Potrivit propunerilor proiectului, elementele prevăzute la alineatul (11) din articolul 11 al Legii Nr. 548/1995, care urmează a fi luate în considerație la aprecierea erorii evidente, urmează, în mod obligatoriu, a fi evaluate adițional și din perspectiva corespunderii acestora calificativului din alin. (10) al aceluiași articol – “ <i>de natură să conducă la o soluție diametral opusă soluției prevăzute în actul contestat</i> ”. Această soluție se înscrie și în paradigma Codului administrativ, care, în principiu, susține ideea unui control judecătoresc limitat al actelor administrative. În acest sens, consemnăm, spre exemplu, că doar greșelile de formă și de procedură semnificative, de natură să conducă la o soluție opusă celei prevăzute în actul administrativ, pot constitui temei de anulare a actului administrativ, Codul prevăzând expres și categorii de greșeli de formă și procedură drept nesemnificative, în cazul înlăturării ulterioare a acestora de către autoritatea publică. În același timp, aprecierea altor categorii de greșeli de formă și procedură drept semnificative sau nu, se va realiza, la fel, din perspectiva impactului acestora asupra soluției finale, a capacității acestor greșeli de a răsturna soluția prevăzută în act.	Banca Națională a Moldovei	5	- la al șaptelea paragraf (pag.3) – textul „ <i>Această soluție se înscrie și în paradigma Codului administrativ, care, în principiu, susține ideea unui control judecătoresc limitat al actelor administrative. În acest sens, consemnăm, spre exemplu, că doar greșelile de formă și de procedură semnificative, de natură să conducă la o soluție opusă celei prevăzute în actul administrativ, pot constitui temei de anulare a actului administrativ, Codul prevăzând expres și calificarea unor categorii de greșeli de formă și procedură drept nesemnificative, în cazul înlăturării ulterioare a acestora de către autoritatea publică. În același timp, aprecierea altor categorii de greșeli de formă și procedură drept semnificative sau nu, se va realiza, la fel, din perspectiva impactului acestora asupra soluției finale, a capacității acestor greșeli de a răsturna soluția prevăzută în act.</i> ” se va substitui prin textul „ <i>În acest sens, consemnăm, spre exemplu, că doar greșelile de formă și de procedură semnificative, de natură să conducă la o soluție opusă celei prevăzute în actul administrativ, pot constitui temei de anulare a actului administrativ.</i> ”;	Se acceptă. Nota a fost completată conform propunerii.
Nota Informativa Proiectul de lege prevede restabilirea competenței Curții de Apel Chișinău ca instanță de fond de contencios		Banca Națională a Moldovei	6	- după textul „ <i>În aceeași ordine de idei, exemplificăm Legea nr.312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României (a se vedea art.57 alin.(3) și (4)), care prevede că hotărârile</i>	Se acceptă. Nota a fost completată conform propunerii.

<p>administrativ, în cazurile care vizează activitatea administrativă a Băncii Naționale. Propunerea este justificată de necesitatea asigurării celerității judecării acțiunilor de contencios administrativ privind actele Băncii Naționale sau privind nesoluționarea de către aceasta în termen legal a unei cereri, precum și de complexitatea subiectelor din domeniile de competență ale BNM, care reclamă cunoștințe specializate și o abordare multifacetată în procesul de examinare a acestor cazuri. În aceeași ordine de idei, exemplificăm Legea nr.312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României (a se vedea art.57 alin.(3) și (4)), care prevede că hotărârile Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României se contestă la Curtea de Apel București.</p>		<p><i>Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României se contestă la Curtea de Apel București.</i>” se va completa cu următorul text ”<i>În același timp, modificările operate la alin. (4) din art. 11 al Legii nr 548/1995 prevăd că actele Băncii Naționale sînt supuse controlului de legalitate în instanțele de contencios administrativ conform procedurii stabilite de Codul administrativ, în măsura în care aceasta nu contravine prevederilor Legii nr. 548/1995, conferind, astfel, mai multă precizie și previzibilitate cu privire la aplicarea dispozițiilor din ambele acte. Astfel, spre exemplu, cu referire la suspendarea de către instanță a executării actelor Băncii Naționale, avînd în vedere dispozițiile art. 214 alin. (8) din Codul administrativ, nu vor putea fi suspendate “actele Băncii Naționale a Moldovei ce țin de domeniul politicii monetare și valutare, inclusiv de măsurile de salvagardare, actele Băncii Naționale cu privire la administrarea specială asupra băncilor referitoare la retragerea licenței entităților supravegheate de Banca Națională, cu privire la inițierea procedurii de lichidare silită a băncilor, actele Băncii Naționale adoptate în procesul de evaluare și supraveghere a calității acționarilor entităților supravegheate de Banca Națională, precum și măsurile implementate de Banca Națională, de administratorul special sau de lichidator în cursul administrării speciale sau lichidării silită a băncii.”.</i></p>	
<p>Art. I. - Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr. 297-300, art. 544), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>2. Articolul 11:</p> <p>se completează cu alineatele (10) – (11) cu următorul cuprins:</p> <p>„(10) În acțiunile cu privire la actele administrative ale Băncii Naționale, instanța de judecată, ca bază a propriei</p>	<p>Ministerul Justiției</p>	<p>Obiectii și propuneri la articolele/punctele din proiect</p> <p>1</p> <p>- în art. 11 alin. (10) se propune ca cuvintele „în acțiunile” să fie substituite cu cuvintele „în acțiunile în contencios administrativ”, în vederea asigurării clarității textului de lege, or, art. 11 din Legea nr. 548/1995 prevede tipurile actelor administrative emise de BNM, care pot fi contestate printr-o acțiune în contencios administrativ, reieșind din dispozițiile art. 20 din Codul administrativ.</p> <p>La fel, se recomandă ca cuvintele „ca bază a propriei aprecieri” să se substituie cu cuvintele „conform întimei convingeri” (a se vedea în acest sens art. 130 alin. (1), art. 138 alin. (5), art. 139 alin. (6) din Codul de procedură civilă)</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost cu textul „în contencios administrativ”.</p> <p>Nu se acceptă. Propunerea distorsionează sensul noimei respective, al carei obiectiv rezida în asigurarea ca evaluările Bancii Naționale fundamentează concluziile instanței de judecată, sunt avute în vedere în mod obligatoriu de către aceasta (cu</p>

aprecieri, va utiliza evaluările calitative și cantitative complexe ale situațiilor de fapt, realizate de Banca Națională, cu excepția cazurilor în care instanța de judecată constată o eroare evidentă de natură să conducă la o soluție diametral opusă soluției prevăzute în actul contestat.			cuvintele „o soluție diametral opusă” să se substituie cu cuvintele „o altă soluție”;	excepția cazurilor de eroare manifestă) și nu pot fi desconsiderate. Redacția propusă de MJ induce ideea eronată ca concluziile desprinse din evaluările realizate de BNM sunt optionale și este la latitudinea instanței de judecată luarea în considerare a acestora sau nu. Nu se acceptă. Aceasta propunere modifica testul „erorii manifeste”, care a fost explicitat în nota informativă.
(11) La aprecierea existenței unei erori evidente conform alin.(10), instanța de judecată va analiza dacă elementele de probă invocate de către Banca Națională sunt exacte din punct de vedere material, fiabile și coerente cu privire la aspectele de importanță substanțială, dacă elementele de probă conțin toate informațiile de importanță substanțială, care ar trebui să fie luate în considerare pentru a evalua o situație complexă și dacă ele sunt de natură să susțină concluziile deduse pe baza lor.”	Banca Națională a Moldovei	2	- art. 35 alin. (3), după cuvintele „un complet” se va completa cu textul „format din 3 judecători”, conform terminologiei folosite în art. 30 din Codul de procedură penală. În acest context, textul „, format din 3 judecători” se va exclude.	Se acceptă. Proiectul a fost modificat conform propunerii.
3. Articolul 35:		3	Art.I, pct.2 - la alin.(10), cu care se completează art.11 din Legea nr.548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, se va exclude cuvântul ”complexe”.	Se acceptă. Proiectul a fost modificat conform propunerii.
alineatul (3) va avea următorul cuprins: ”(3) Pentru actele sau faptele îndeplinite ori pentru omisiunea îndeplinirii unor acte sau fapte în exercitarea atribuțiilor conferite prin lege Băncii Naționale, inclusiv pentru efectuarea operațiunilor interne circumscrise exercitării acestor atribuții, pornirea urmăririi penale împotriva membrului organului de conducere a Băncii Naționale, reținerea, aducerea la răspundere și percheziționarea acestuia nu pot avea loc decât la decizia Procurorului General, cu autorizarea unui complet din cadrul Curții de Apel Chișinău, format din 3 judecători.	Procuratura Generală	4	În cazul în care alin.(10) din proiect operează cu termenul de „eroare evidentă”, acest concept trebuie să aibă corespondențe legale de clarificare a conținutului său, standardele recunoscute de calitate ale legii rezumându-se la cele trei caracteristici de bază: <i>claritate; previzibilitate; accesibilitate.</i>	Comentariu. Utilizarea termenului dat este detaliat argumentată în nota informativă (pag.2).
se completează cu alineatele (5)-(7) cu următorul cuprins:		5	La alin.(11) sunt formulate caracteristicile înaintate față de probele prin intermediul cărora instanța poate aprecia existența „erorii evidente” ele fiind: exactitate din punct de vedere material; fiabilitate; coerență. Aceste caracteristici au un conținut incert și nu rezonează cu cerințele de legalitate opozabile probelor specificate de legea procesual civilă și Capitolul 3 al Codului Administrativ (Calificarea stării de fapt și administrarea probelor).	Comentariu. Utilizarea termenului dat este detaliat argumentată în nota informativă (pag.2).
		6	Prevederile alin.(3) art.35 din proiect vin să asigure consolidarea imunității funcționale a membrilor organelor de conducere a BNM. Cu toate acestea, considerăm că mecanismul propus ridică probleme de incompatibilitate procesuală la realizarea controlului judiciar în faza	Nu se accepta Este de remarcat că protecția legală necesită a fi adecvată, specifică funcției, oferind astfel un just echilibru între consolidarea independenței băncii

<p>„(5) În procedurile penale, Banca Națională pune la dispoziția persoanelor prevăzute la alin. (1), la solicitarea acestora, toate informațiile și materialele necesare pentru asigurarea dreptului lor la apărare.</p> <p>(6) Repararea prejudiciului cauzat de către persoanele prevăzute la alin. (1) prin acte sau fapte îndeplinite ori prin omisiunea îndeplinirii unor acte sau fapte în exercitarea atribuțiilor conferite prin lege Băncii Naționale, inclusiv pentru efectuarea operațiunilor interne circumscrise exercitării acestor atribuții poate fi cerută doar de la Banca Națională.</p>		<p>procedurii prejudiciare. Ori, în situația în care Curtea de Apel a autorizat inițierea investigațiilor, poate apărea problema (suspiciunii) de imparțialitate a judecătorului de instrucție la examinarea ulterioară a demersurilor privind aplicarea măsurilor preventive sau autorizarea acțiunilor de urmărire penală. Pe de altă parte, aceasta ar putea fi percepută și ca o posibilă presiune asupra judecătorului de instrucție, în cazul în care ultimul consideră temeinică respingerea demersurilor procurorilor. Cadrul legislativ admite existența cazurilor în care un organ administrativ eliberează acord/aprobă pomirea urmăririi penale și dispunerea măsurilor procesuale necesare, însă este discutabilă atribuirea unei asemenea competențe (cu atât mai mult atribuirea de autorizare prealabilă) magistraților Curții de Apel (ca instanță cu grad de jurisdicție de nivel superior).</p>	<p>centrale și asigurarea răspunderii acesteia. În acest context, în ipoteza prevăzută în proiectul de lege, pentru actele sau faptele îndeplinite ori pentru omisiunea îndeplinirii unor acte sau fapte în exercitarea atribuțiilor conferite prin lege Băncii Naționale, inclusiv pentru efectuarea operațiunilor interne circumscrise exercitării acestor atribuții, considerăm că mecanismul propus, și anume pomirea urmăririi penale împotriva membrului organului de conducere a Băncii Naționale, reținerea, aducerea silită, arestul și percheziționarea acestuia vor putea avea loc doar la decizia Procurorului General, cu acordul unui complet din 3 judecători de la Curtea de Apel Chișinău, urmează a fi menținut.</p>
<p>(7) În cazul reparării de către Banca Națională, potrivit alin. (6), a prejudiciului cauzat de persoanele prevăzute la alin. (1), Banca Națională poate exercita dreptul de regres împotriva acestor persoane, proporțional gradului de vinovăție a acestora, numai în temeiul unei hotărâri judecătorești definitive, prin care este constatată îndeplinirea sau omisiunea îndeplinirii de către aceste persoane, intenționat și cu rea-credință, a oricărui act sau fapt legat de exercitarea atribuțiilor conferite prin lege Băncii Naționale inclusiv efectuarea operațiunilor interne circumscrise exercitării acestor atribuții, care a cauzat prejudicii unor terți și prin care este stabilită întinderea răspunderii patrimoniale a acestor persoane.</p>	7	<p>Proiectul alin.(5) al art.35 din lege nu este în deplină concordanță cu prevederile legii procesual penale, în special art.art.212-214, plasând organul de urmărire penală în condiții de inegalitate față de partea apărării. Or, actualmente, organul de urmărire penală poate obține informații ce conțin secret de stat, comercial, alte informații cu accesibilitate limitată, doar având autorizația judecătorului de instrucție, în timp ce se propune ca legea materială să ofere acces neîngrădit altor părți în proces, aici aducându-se atingere și garanțiilor stabilite de legislația cu privire la protecția datelor cu caracter personal.</p>	<p>Comentariu. Norma dată e menită să asigure dreptul la apărare a persoanei vizate.</p>
	8	<p>Alineatele (6) și (7) ale art.35 din proiect, în varianta actuală, în special condiționarea solicitării reparării prejudiciului de către BNM, în esență, oferă atribuții exclusive BNM în procesul de reparare a prejudiciului, fără a oferi posibilitatea de intervenție, în cadrul procesului penal a organului de urmărire penală și asigurarea recunoașterii în calitate de parte civilmente responsabilă persoana care se face culpabilă de cauzarea prejudiciului material, cu aplicarea măsurilor asigurătorii (sechestrului) pe proprietățile dobândite ilicit de către făptuitor. Or, mecanismul propus exclude aplicarea sechestrului asupra bunurilor persoanelor respective în cadrul urmăririi penale, ceea ce presupune pe cale de consecință necesitatea recunoașterii BNM ca parte civilmente responsabilă, cu</p>	<p>Nu se acceptă. Consennam, ca potrivit CPP, punerea sub sechestru a bunurilor poate fi aplicată de către organul de urmărire penală sau de către instanță numai în cazurile în care există o bănuială rezonabilă că bunurile urmărite vor fi tănuite, deteriorate sau cheltuite (art. 205 (1)). Corespunzător, orice îngrijorari cu privire la imposibilitatea aplicării sechestrului pe anumite bunuri urmează a fi evaluate din aceasta perspectiva.</p>

<p>Art. II. - Legea nr. 202/2017 privind activitatea băncilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 434-439, art. 727), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>1. Articolul 5 se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins:</p> <p>„(6) Atribuțiile și funcțiile conferite Băncii Naționale a Moldovei prin prezenta lege urmăresc interesul public de asigurare a stabilității și viabilității sistemului bancar”.</p> <p>4. Se completează cu articolele 144¹ - 144² cu următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 144¹. Particularitățile răspunderii pentru prejudiciul cauzat prin actul administrativ ilegal al Băncii Naționale a Moldovei emis în aplicarea prezentei legi sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri de către aceasta cu privire la aplicarea prezentei legi</p> <p>(1) Repararea prejudiciului cauzat prin actul administrativ ilegal al Băncii Naționale a Moldovei emis în aplicarea prezentei legi sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri de către aceasta cu privire la aplicarea prezentei legi poate fi solicitată prin depunerea unei cereri în acest sens la Banca Națională a Moldovei:</p> <p>a) concomitent cu cererea prealabilă, sau</p> <p>b) în termen de 30 de zile de la data la care a rămas definitivă hotărârea instanței de judecată prin care s-a anulat actul</p>	<p>Ministerul Justiției</p>	<p>9</p> <p>10</p> <p>11</p>	<p>aplicarea sechestrelor asupra activelor acesteia. Or, aplicarea sechestrelor pe activele BNM, este inadmisibil.</p>	<p>- în pct. 1, completarea cu alin. (6) a art. 5 poartă un caracter declarativ și nu stabilește careva reglementări ale raporturilor ce formează obiectul legii;</p> <p>- la pct. 4 textul „articolele 144¹-144²” se va substitui cu textul „articolele 144¹ și 144²”;</p> <p>- la art. 144² alin. (6), cuvintele „prudente și realiste” se vor exclude, considerându-se inutile. Or, în continuare este menționat că evaluările se efectuează conform standardelor și tehnicilor acceptate la nivel internațional.</p> <p>La Art.II, pct.4 alin.(2) și (3) se utilizează terminologie diferită cu referință la tipul compensatoriu al prejudiciului (despăgubire, daună). În scopul excluderii situațiilor de echivoc privind determinarea mărimei prejudiciului cauzat foștilor acționari ai băncii prin actele ilegale ale BNM, se propune substituirea cuvântului „dauna” din alin.(3) cu termenul „despăgubirea” utilizat în Codul administrativ al Republicii Moldova nr.116/2018.</p> <p>La Art.II, pct.4 alin. (8), în scopul conformării cu actele normative ale BNM și excluderii interpretărilor irelevante în determinarea pertinentei a mărimei prejudiciului material</p>	<p>Nu se acceptă. Atragem atenție că o modificare similară este prevăzută și în art.I pct.1 din proiect, asupra căreia nu au fost prezentate careva obiecții.</p> <p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat conform propunerii.</p> <p>Nu se acceptă. Se propune menținerea acestor cuvinte în vederea uniformizării textelor, utilizate în diferite acte normative în domeniul bancar. Astfel, de exemplu, în art.72 din Legea nr.232/2016 privind redresarea și rezoluția băncilor este utilizată noțiunea de ”evaluare prudentă și realistă”.</p> <p>Nu se acceptă. Potrivit art.19 alin.(2) din Codul civil, se consideră prejudiciu patrimonial cheltuielile pe care persoana lează le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului sau interesului recunoscut de lege încalcăt, distrugerea sau deteriorarea bunurilor sale (daună reală), precum și profitul ratat ca urmare a încălcării dreptului sau interesului recunoscut de lege (profit ratat). Respectiv, la art.II pct.2 în partea ce vizează modificarea art.144² alin.(2) din proiect se propune de reglementat modul de determinare a despăgubirii pentru profitul ratat (ca o parte componentă a prejudiciului patrimonial), iar în alin.(3) – deja modul de determinare a daunei reale, care reprezintă o altă componentă a prejudiciului patrimonial, prin prisma art.19 alin.(2) din Codul civil.</p> <p>Se acceptă. Norma a fost modificată conform propunerii.</p>
--	------------------------------------	------------------------------	--	---	---

<p>administrativ ilegal sau a fost soluționată cererea, sau, în cazul în care actul administrativ a fost anulat de Banca Națională a Moldovei – în termen de 30 de zile de la data în care decizia cu privire la anularea actului administrativ ilegal a rămas incontestabilă.</p> <p>(2) Banca Națională a Moldovei decide în privința cererii prevăzute la alin. (1) în termen de 30 de zile din data depunerii cererii la Banca Națională a Moldovei.</p> <p>(3) Acțiunile privind repararea prejudiciului cauzat prin actul administrativ ilegal al Băncii Naționale a Moldovei emis în aplicarea prezentei legi sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri de către aceasta cu privire la aplicarea prezentei legi se înaintează în instanța de judecată cu condiția respectării obligatorii a procedurii prevăzute la alin. (1) și (2).</p> <p>(4) Obligația de reparare a prejudiciului cauzat nu se naște în măsura în care cel prejudiciat a omis, cu intenție ori din culpă, să înlăture prejudiciul prin mijloace legale.</p> <p>(5) Până la proba contrară se prezumă că actele Băncii Naționale a Moldovei emise în aplicarea prezentei legi urmăresc interesul public în menținerea stabilității și viabilității sistemului bancar.</p> <p>(6) Mărimea prejudiciului patrimonial cauzat acționarilor băncii, față de care au devenit incidente prevederile art. 45 alin. (2) și (4), art. 46 alin. (4), art. 52 alin. (2), (3), (4) și (6), art. 52¹ prin actul ilegal al Băncii Naționale a Moldovei, emis în vederea punerii în aplicare a prevederilor acestor articole, este determinată potrivit unei evaluări independente și obiective,</p>	<p>Banca Națională a Moldovei</p>	<p>14</p>	<p>cauzat foștilor acționari ai băncii prin actele normative ilegale ale BNM, se propune substituirea cuvântului „pasivele” cu cuvântul „datoriile”, deoarece conform principiilor evidenței contabile, pasivul trebuie să fie egal cu activul bilanțului (nu poate fi nici mai mic, nici mai mare), iar în conformitate cu Bilanțul/Situația poziției financiare (raportul F 01.00), anexa nr.1 la Instrucțiunea privind modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor FINREP la nivel individual, aprobată prin Hotărârea Comitetului executiv al BNM nr.42/2018, denumirea de „pasiv” nu se identifică printre indicatorii bilanțului băncilor, fiind echivalent cu indicatorul „Total capital propriu și total datorii” (cod poziție 310).</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat conform propunerii.</p>
	<p>Banca Națională a Moldovei</p>	<p>15</p>	<p>- la art.144² alin.(5), recomandăm substituirea cuvintelor „activităților financiare” cu cuvintele „operațiunilor financiare”;</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat conform propunerii.</p>
	<p>Banca Națională a Moldovei</p>	<p>16</p>	<p>- la art.144² alin.(7), recomandăm substituirea cuvintelor „în măsura în care acestea se aplică” cu cuvântul „aplicabile”;</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat conform propunerii.</p>
	<p>Banca Națională a Moldovei</p>	<p>17</p>	<p>- la art.144² alin.(10), la lit.a) - după cuvintele „sprijin financiar public extraordinar” se va completa cu cuvintele „care a fost recepționat de către aceasta”, pentru a nu induce ideea eronată că atât sprijinul financiar public extraordinar, cât și asistența de lichiditate de urgență prevăzute în această normă vizează doar mijloacele furnizate de Banca Națională, iar la lit.b) cuvântul „extraordinar” se va exclude.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat conform propunerii.</p>
	<p>Procuratura Generală</p>	<p>18</p>	<p>În cazul propunerilor de lege ferenda de la art.144 sunt valabile aceleași obiecții și argumente formulate pe marginea propunerilor de completare a art.35 din Legea 548/1995.</p>	<p>Comentariu. Argumentele aferente obiecțiilor formulate la propunerile de completare a art.35 din Legea 548/1995 valabile și în cazul dat.</p>

dispușe de către instanța de judecată pe rolul căreia se află cauza cu privire la repararea prejudiciului. Evaluarea va fi efectuată de către o entitate de audit, care corespunde criteriilor stabilite de reglementările Băncii Naționale a Moldovei emise în temeiul art. 88 și alin.(7).

Articolul 144². Particularitățile determinării mărimii prejudiciului material cauzat foștilor acționari ai băncii prin actele ilegale ale Băncii Naționale a Moldovei privind retragerea licenței băncii și inițierea procesului de lichidare silită a băncii

(1) Persoana care deține calitatea de acționar al băncii la data adoptării actului ilegal al Băncii Naționale a Moldovei privind retragerea licenței și inițierea procesului de lichidare silită a băncii (în continuare -- fost acționar) poate cere repararea prejudiciului cauzat prin acest act, în conformitate cu prevederile legale aplicabile, ținând cont de particularitățile prevăzute de alineatele (1)-(5) din art. 144¹, precum și de prezentul articol.

(2) Mărimea despăgubirii pentru profitul ratat se determină în cuantumul venitului pe care fostul acționar urma să îl primească efectiv, cu condiția că actul Băncii Naționale a Moldovei a constituit temeiul unic și suficient care l-a privat pe fostul acționar de posibilitatea de-al primi. Profitul ratat se compensează doar în cazul în care acesta nu a fost luat în considerare la determinarea prețului acțiunilor băncii (în continuare - prețul acțiunilor băncii).

(3) Dauna reală se determină potrivit prețului acțiunilor băncii în ziua adoptării actului Băncii Naționale a Moldovei

privind retragerea licenței bancare și inițierea procesului de lichidare silită a băncii (în continuare – data determinării).

(4) Prețul acțiunilor, prevăzut la alin. (3), reprezintă prețul pe care un potențial cumpărător, care dispune de toată informația substanțială, l-ar fi plătit la data determinării, luând în considerare perspectivele băncii, ținând cont de situația financiară reală a băncii (inclusiv capitalul reglementat, lichiditatea și calitatea activelor), modelul de afaceri al băncii și structura acesteia, precum și circumstanțele de pe piață (inclusiv accesul la lichidități și costul de finanțare) și situația macroeconomică.

(5) Prețul acțiunilor se determină potrivit evaluării situației activităților financiare ale băncii efectuate de o entitate de audit cu renume internațional care corespunde criteriilor stabilite de actele normative ale Băncii Naționale a Moldovei emise în temeiul art.88 și art.144¹ alin.(7). Evaluarea respectivă este dispusă de instanța de judecată pe rolul căreia se află cauza cu privire la repararea prejudiciului.

(6) Prețul acțiunilor este determinat în baza unei evaluări prudente și realiste, efectuate potrivit standardelor și tehnicilor de evaluare acceptate la nivel internațional, cu luarea în considerare a particularităților funcționării băncii, inclusiv cerințele de capital reglementat, care urmează a fi respectate pentru continuarea desfășurării activității bancare.

(7) În procesul de evaluare a performanțelor financiare și economice ale băncii la data determinării se va ține

<p>cont de informațiile cunoscute la data realizării evaluării, inclusiv informațiile obținute după adoptarea de către Banca Națională a Moldovei a hotărârii privind retragerea licenței băncii și inițierea procedurii de lichidare silită a băncii. Pentru evaluarea performanțelor financiare și economice ale băncii la data determinării, entitatea de audit aplică standardele internaționale de raportare financiară în măsura în care acestea se aplică băncilor.</p> <p>(8) În cazul în care, potrivit raportului de audit, la data determinării, pasivele băncii depășesc activele acesteia, se consideră că banca nu putea opera pe o bază continuă și că acțiunile respective nu prezentau nicio valoare pentru un cumpărător potențial. În cazul în care, potrivit raportului de audit, activele băncii depășesc pasivele acesteia, acest fapt nu reprezintă în mod necesar un indicator suficient al existenței prejudiciului patrimonial.</p> <p>(9) În cazul în care legislația prevede aplicarea unor cerințe prudenciale mai mici, pe o perioadă restrânsă de timp, în vederea stabilizării situației băncii, corespunderea băncii acestor exigențe și neaplicarea sancțiunilor de către Banca Națională a Moldovei nu reprezintă o probă suficientă a unei valori pozitive a prețului acțiunilor.</p> <p>(10) În procesul de evaluare prevăzut la alin. (5) se va ține cont de următoarele ipoteze:</p> <p>a) la data determinării banca trebuie să ramburseze imediat orice sprijin financiar public extraordinar, precum și orice lichiditate de urgență furnizată de către Banca Națională a Moldovei băncii,</p>		
--	--	--

<p>și situația financiară a băncii trebuie evaluată ținând cont de pierderile financiare pe care banca le-ar fi suportat ca urmare a acestei rambursări;</p> <p>b) după data determinării, nicio asistență de lichiditate sau sprijin financiar public extraordinar nu urmează a fi furnizată de autoritățile publice. În cazul în care a fost furnizat un astfel de sprijin, evaluarea perspectivelor băncii și a indicatorilor de performanță financiară trebuie să aibă la bază ipoteza că un astfel de suport nu a fost oferit.</p> <p>(11) Orice plăți primite de fostul acționar în procesul de lichidare a băncii se deduc din calculul prejudiciului.</p> <p>(12) Repararea prejudiciului se efectuează exclusiv în mijloace bănești. Repararea prejudiciului în natură nu se admite.</p>				
<p>Art. IV. - Codul penal al Republicii Moldova nr.985/2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72-74, art. 195), cu modificările ulterioare, se completează cu articolul 134¹⁴ cu următorul cuprins:</p> <p>„În domeniul bancar, prin neîndeplinire sau îndeplinire necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu, în sensul articolului 329 se înțelege neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către membrii organelor de conducere ale Băncii Naționale sau personalul acesteia, a obligațiilor prevăzute de lege, care a condus la:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) insolvabilitatea băncii; b) aplicarea instrumentelor de rezoluție bancară; c) aplicarea instrumentelor publice de stabilizare financiară; 	Ministerul Justiției	19	<p>La art. IV, atenționăm că <i>Codul penal</i> se completează cu un articol nou, însă lipsește titlul acestuia.</p> <p>Totodată, din redacția art. 134¹⁴ cuvântul „articolului” se va substitui cu abrevierea acestuia în vederea respectării terminologiei folosite de <i>Codul penal</i>;</p> <p>Adițional, cuvintele „Banca Națională” urmează a fi completate cu cuvintele „a Moldovei”.</p> <p>Cu referire la dispozițiile art. 204 alin. (7) din <i>Codul de procedură penală</i> (art. V) și art. 175 alin. (5) din <i>Codul de procedură civilă</i> (art. VI) aspectele ce țin de posibilitatea punerii sub sechestru a mijloacelor bănești rezultante din înstrăinarea acțiunilor emise de bănci care cad sub incidența dispozițiilor art. 45 alin. (4), art. 46 alin. (4), art. 52 alin. (1) lit. b) și c), alin. (2), alin. (3), alin. (6) și art. 52¹ din <i>Legea nr. 202/2017 privind activitatea băncilor</i> menționăm că, nu este prevăzut un mecanism care ar permite urmărirea acestor mijloace bănești ca urmare a valorificării</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat conform propunerii.</p> <p>Comentariu. Evidența și circulația acțiunilor bancare beneficiază de o reglementare detaliată. Astfel, conform art. 11 din <i>Legea 1134/1997</i>, circulația valorilor mobiliare emise de bănci, în volum de 1% sau mai mult din totalul valorilor mobiliare emise de o singură clasă, poate avea loc doar pe piața reglementată – ceea ce presupune realizarea operațiunilor de vânzare – cumpărare prin intermediari profesioniști, supusi</p>

d) acordarea băncii a sprijinului financiar public extraordinar”.				respectivelor acțiuni, aspecte ce urmează a fi reflectate cel puțin în nota informativă.	licențierii și supravegherii. Evidența dreptului de proprietate asupra acțiunilor emise de bănci, precum și înregistrarea transferurilor sau a oricărui grevări are loc la Depozitarul Central Unic (a se vedea Cap. IV din Legea 234/2016). Participarea intermediarilor profesioniști și înregistrarea obligatorie a transferurilor la un tert – DCU – conferă mai multă siguranță și parghii adționale în vederea urmăririi mijloacelor banesti obținute ca urmare a operațiunii de vânzare – cumpărare a acțiunilor bancare.
	Procuratura Generală	20	Nu considerăm justificată propunerea de introducere a art.134 ¹⁴ , or, dispoziția art.329 din Codul penal are un caracter general și vizează toate categoriile de persoane publice și cu funcții de demnitate publică, iar calificarea preferențială aduce atingere principiului egalității tuturor în fața legii.		Norma din art.134 indice 14 din Codul penal confera mai multa previzibilitate si precizie componentei de infractiune prevazuta la art. 329, cu referire la domeniul bancar
Art. VIII. (1) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea a 10 zile din data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. (2) Sechestrele aplicate asupra acțiunilor emise de bănci, care cad sub incidența dispozițiilor art. 45 alin. (4), art. 46 alin. (4), art. 52 alin. (1) lit. b) și c), alin. (2), alin. (3), alin. (6), și art. 52 ¹ din Legea nr. 202/2017 privind activitatea băncilor, precum și măsurile de asigurare a acțiunii care au drept obiect sau efect interzicerea înstrăinării obligatorii a acestor acțiuni încetează de drept din data intrării în vigoare a prezentei legi.	Ministerul Justiției	21	La art. VIII alin. (1), se va ține cont că, potrivit art. 56 alin. (1) din <i>Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative</i> , actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în textul actului normativ, care nu poate fi anterioară datei publicării. Totodată alin. (3) al acestui articol dispune că „Intrarea în vigoare a actelor normative poate fi stabilită pentru o altă dată doar în cazul în care se urmărește protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, realizarea angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova, conformarea cadrului normativ hotărârilor Curții Constituționale, eliminarea unor lacune din legislație sau contradicții între actele normative ori dacă există alte circumstanțe obiective.” Prin urmare, intrarea în vigoare a actului normativ la data publicării trebuie să fie argumentată în nota informativă, or, simpla menționare a acesteia nu este suficientă. În plus, compartimentul 7, din nota informativă [Avizarea și consultarea publică] nu a fost completat cu informația de rigoare după etapa consultărilor publice a proiectului, rigori impuse de art. 30 alin. (2) și (3) din <i>Legea nr. 100/2017</i> .	Se acceptă. Nota a fost completată argumentele de rigoare.	